

Opschrift

Vergadering van 16 september 2024

Nummer: 2024_MV_00418

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Fourat Ben Chikha: Meldingsprocedure versus toelatingsprocedure voor protestacties op het publieke domein

Raadslid(-leden):

Fourat Ben Chikha - Groen

Bevoegd: Mathias De Clercq

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Uit een recent rapport van Amnesty International over de staat van het recht op protest in 21 Europese landen, blijkt dat slechts 4 landen (waaronder België) een toestemmingsprocedure hanteren voor het aanvragen van een protestactie in de publieke ruimte, in de overige landen en ook reeds in enkele Belgische gemeenten hanteert men een laagdrempeligere meldingsprocedure.

In het rapport wordt het opleggen van een toelatingsprocedure voor de organisatie van een protestactie op het publieke domein ook geproblematiseerd en wordt een laagdrempelige meldingsprocedure als betere praktijk, in overeenstemming met internationale mensen- en burgerrechtelijke normen bepleit.

Zoals we allen weten hanteert Gent eveneens een toestemmingsprocedure in het lokale politiereglement en kunnen overtreders gesanctioneerd worden met een Gemeentelijke Administratieve Sanctie.

(Het betreffende rapport: "UNDER PROTECTED AND OVER RESTRICTED THE STATE OF THE RIGHT TO PROTEST IN 21 EUROPEAN COUNTRIES" Amnesty International 2024)

Vraag:

- Wat zouden de consequenties voor de politie zijn als het Gentse reglement in overeenstemming gebracht wordt met deze internationale normen?

Antwoord

Zoals ik reeds in voorgaande commissies toelichtte, is het Gentse politiereglement gebaseerd op de Belgische grondwet. En om als lokale overheid conform de hogere regelgeving te werken, dient er juridisch gezien te worden gewerkt met een toelating en niet met een melding.

De grondwet schrijft in artikel 26 voor dat vreedzame vergaderingen of privé-bijeenkomsten die niet doorgaan in open lucht, niet aan een voorafgaandelijke toelating kunnen worden onderworpen. Aanvullend hierop stelt de grondwet ook dat het verbod op de voorafgaandelijke toelating niet geldt voor vergaderingen of bijeenkomsten die doorgaan in open lucht. M.a.w. voor deze laatste soort bijeenkomsten is de werkwijze van de voorafgaandelijke toelating verplicht overeenkomstig de Belgische grondwet. Bijeenkomsten in open lucht hebben onvermijdbaar een impact op de openbare orde, gelet op het feit dat zij doorgaan op het openbaar domein of op de openbare weg. Door het voorzien in een voorafgaandelijke toelating, wordt de politie, en bij uitbreiding alle betrokken diensten, in staat gesteld om voorafgaandelijk een grondige risicoanalyse te maken van de aangevraagde bijeenkomst. Het is immers in ieders belang dat dergelijke bijeenkomsten op een ordentelijke manier verlopen.

De voorafgaandelijke toelating heeft bijgevolg niet tot doel om een bijeenkomst in open lucht te verbieden of aan banden te leggen, maar wel om deze op een veilige manier te kunnen laten doorgaan, en desgevallend flankerende maatregelen te voorzien. Zo kan er worden gefocust op de bepaling van het parcours, de aanwezigheid van eventuele andere gelijktijdige bijeenkomsten of evenementen, de mogelijk noodzaak tot politiebegeleiding.

In antwoord op uw vraag waarin u verwijst naar internationale normen en de tekst van Amnesty International en de mogelijke impact van deze normen op politie kan ik u het volgende meedelen. In de tekst van Amnesty International 2024 spreekt men over “vreedzame” protesten.

Zoals reeds meerdere malen gesteld in deze commissie ben ik volledig akkoord met het feit dat vreedzaam protest een essentieel middel is om mensenrechten te bevorderen, alsook dat deze vorm van protest dient te worden beschermd en gerespecteerd.

Tevens ben ik akkoord met een aantal aanbevelingen die Amnesty International formuleert, met name dat

- deze vreedzame bijeenkomsten, manifestaties, acties, etc.... niet als een “bedreiging” moeten worden aanzien en als dusdanig dienen gecontroleerd en gemonitord te worden;
- dat deze vreedzame protesten niet worden gecriminaliseerd;
- dat het maken van foto’s, beelden, door de wetshandhavers van deze protesten op adequate wijze worden gereguleerd met aandacht voor het recht op privacy en gegevensbescherming;
- dat intimidatie en/of lastigvallen van demonstranten worden voorkomen en in voorkomend geval worden beëindigd;

Maar ik blijf benadrukken dat het van maatschappelijk belang is om manifestaties, demonstraties, acties, etc... op voorhand, bij voorkeur zo vroeg mogelijk, ter kennis te brengen aan de bestuurlijke autoriteiten en bij uitbreiding aan de politie teneinde een voorafgaandelijke toelating op te kunnen maken.

Er zijn tal van redenen

1. niet alle protesten verlopen vreedzaam... wel worden quasi alle protesten als vreedzaam aangegeven, maar leert het verleden ons dat soms deelnemers aan die protesten een andere mening zijn toegedaan dan de organisatoren zelf en dit kan leiden ertoe, schade, slagen en verwondingen bij derden binnen die zogenaamde “vreedzame” manifestatie;
2. om bovenstaande reden is het dus aangewezen om tijdig op de hoogte te zijn van deze manifestaties, zodat de politie een efficiënte, operationele risicoanalyse kan opmaken om de gevaren, risico's etc... in kaart te kunnen brengen en daar ook middelen en personeel kunnen op afstemmen;
3. noch politie, noch de bestuurlijke overheid gaan uit van het standpunt dat aangevraagde (of niet-aangevraagde) manifestaties d'office als “bedreigend of gevaarlijk” moet beschouwd worden, integendeel zelfs en deze worden zeker niet gecriminaliseerd;
4. bijkomend kan de politie dan op basis van deze operationele risicoanalyse en de inzet van personeel en middelen ervoor zorgen dat de deelnemers aan acties op een veilige manier kunnen demonstreren en hun recht op vrije meningsuiting kunnen bewerkstelligen;
5. iedereen, ook personen die niet deelnemen aan manifestaties, demonstraties, etc. hebben het recht om het openbaar domein te claimen voor evenementen, acties allerhande, etc... en dit alles kan enkel maar efficiënt gereguleerd worden, wanneer men dit tijdig weet.

Het niet aanvragen van het gebruik van het openbaar domein kan zorgen voor meerdere gelijktijdige evenementen op dezelfde locatie die met elkaar in conflict kunnen komen ook dat moet voor ogen worden gehouden.

Indien er geen meldings- versus toelatingsprocedure zou zijn voor protestacties op het openbaar domein, dan zouden de consequenties voor de politie, maar ook voor de bestuurlijke overheid naar verantwoordelijkheid groot kunnen zijn met dien verstande dat er op dat moment zeker geen garanties zouden kunnen gegeven worden dat “het gebeuren” op het openbaar domein op een veilige en efficiënte manier zou kunnen plaatsvinden.

Tot slot collega herhaal ik dat wij in Gent vrijheid van protest en manifestatie sterk in ons hart dragen, dat ook andere steden werken met voorafgaandelijke toestemming door de burgemeester, dat dit faciliterend en niet beknottend is, dat politie zeer flexibel is, zeker m.b.t. actuele aangelegenheden, en dat met gas uiterst omzichtig wordt om gegaan. Een veilig verloop van de bijeenkomst voor iedereen is hierbij de doelstelling.
